

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

Wat dit land nodig heeft, is een andere elite

Duyvendak, J.W.; Engelen, E.

Publication date
2008

Published in
Folia

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Duyvendak, J. W., & Engelen, E. (2008). Wat dit land nodig heeft, is een andere elite. *Folia*, 8-9. http://www.folia.nl/archief/jaargang_62/Folia12_62.pdf

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <https://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

Wat dit land nodig heeft is een andere elite

Een bange, onzekere en kleine elite krijgt een bang, onzeker en klein volk, stellen [Jan Willem Duyvendak](#) en [Ewald Engelen](#).

Sinds 2002 tuimelen de opiniemakers over elkaar heen met hun duidingen van het politieke rumoer in dat eens zo saaie, tevreden en ook wat zelfingenomen landje. De een wijst op de groeiende kloof tussen politiek en volk waardoor de elite de voeling met het volk verloren heeft, de ander benadrukt de discrepantie tussen private rijkdom en publieke armoede en een derde

geeft de jarenlange gijzeling door een discours van naïef multiculturalisme de schuld. Wat deze duidingen, ondanks de verschillen, met elkaar delen is dat ze verheugd constateren dat het volk na 2002 eindelijk zijn stem heeft hervonden en de politiek correcte elite hard tot de orde heeft geroepen.

Hoewel het duidelijk is dat electoraal gesproken het

deksel van de put is, menen wij dat deze voorstelling van zaken niet klopt. In de eerste plaats blijkt uit vergelijkend onderzoek dat in de meeste democratieën ongeveer 20 procent van het electoraat een politieke agenda van behoud, monoculturalisme en neonationalisme onderschrijft. In Nederland is dat niet veel anders – bovendien is dit percentage al jaren stabiel.

Het is niet het volk dat de elite de les leest, maar precies andersom

Dat populistische partijen ook in Nederland electoraal weerklank hebben gevonden hoeft dus niet te verbazen. Verklaard moet worden waarom het gehele Nederlandse politieke debat nu al zes jaar lang wordt gedomineerd door analyses en oplossingen die druipen van de behoudzucht, geborneerd nationalisme en angst voor de grote buitenwereld. Dat brengt ons bij het tweede punt: het is niet het volk dat de elite de les leest, maar precies andersom. De causaliteit ligt niet aan de zijde van een passief, amorf en ongearticuleerd electoraat, maar aan de zijde van een bange en geborneerde elite. Ga maar na: waarom is het glas van de integratie altijd halfleeg en nimmer halfvol? Waarom ligt de nadruk in de berichtgeving altijd op de oververtegenwoordiging van migranten in de criminaliteitsstatistieken en niet op de groeiende successen op school en arbeidsmarkt? Waarom bestaat er veel ophef over de ‘etnische’ uitval uit vmbo en mbo en is er nauwelijks discussie over de veel verspillender ‘uitval’ van witte kaaskoppen uit het hoger onderwijs? Waarom concentreren politionele inspanningen in Nederland zich vooral op de overlast van een klein groepje Marokkaanse ‘pubers’ en accepteren wij gelaten het wekelijkse straatgeweld van ‘witte’ voetbalsupporters? En let ook op de ‘verklaringen’: waarom zien wij in vandalisme en straatgeweld vooral de sporen van etniciteit en duiden wij het niet als het effect van puberale hormonen en sociaal-economische uitzichtloosheid? Waarom wordt een lokale kwestie van buurtoverlast – hoe vervelend ook – meteen geïnterpreteerd als een ‘clash of civilizations’?

Dit zijn vragen die wijzen op het grote belang van de manier waarop maatschappelijke kwesties worden ‘geframed’, zoals dat in sociaal-wetenschappelijke nieuwsspraak heet. In *Het Bange Nederland* geven wij een groot aantal voorbeelden van de wijze waarop in

het publieke en politieke debat kwesties rond integratie, veiligheid en economische internationalisering worden ‘geframed’. Wij concluderen dat de beeldvorming van deze kwesties onherroepelijk uitmondt in oplossingsvoorstellen die ten diepste culturalistisch en (neo-)nationalistisch zijn. De canon, de inburgeringsrituelen, de nadruk op goed Nederlanderschap, de terugkeer van een mierzoete en historisch achterhaalde Vaderlandsche Geschiedenis, maar ook de angst voor deelname binnen Europa en de wereld-economie – het weerspiegelt een verkeerd begrepen eigenbelang dat burgers alleen maar angst aanpraat voor een buitenwereld die niet anders dan ‘boos’ kan zijn.

Hoe dit syndroom te doorbreken? In *Het Bange Nederland* stellen wij, in een omkering van de bekende wijsheid dat ieder volk de regering krijgt die ze verdient, dat iedere elite het volk krijgt dat ze verdient; een bange, onzekere en kleine elite krijgt een bang, onzeker en klein volk. Om uit deze wederzijdse gijzeling te komen kan niet worden volstaan met het ‘beschavingsoffensief’ of de neonationalisering van de moslim die momenteel wordt opgetuigd. De oplossing schuilt aan de andere kant van de vergelijking: wat dit land nodig heeft is een andere elite, een open, moderne, zelfverzekerde, wijze elite die onvervroren de 21ste eeuw in het gelaat durft te kijken en het Nederlandse volk trots en zelfbewust de weg weet te wijzen naar een open samenleving, een gastrijke, niet-knellende cultuur en een internationaliserende economie. ●

Jan Willem Duyvendak en Ewald Engelen zijn resp. hoogleraar sociologie en financieel-geografisch onderzoeker aan de UvA. Samen met Ido de Haan schreven zij *Het bange Nederland*. Pleidooi voor een open samenleving (Bert Bakker).